

Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών

Κοινωνιολογία του Πολιτισμού

Ενότητα 3: Η εθνολογική θεώρηση

Επικ. Καθηγητής: Νίκος Φωτόπουλος

e-mail: nfotopoulos@uowm.gr

Τηλ. Επικοινωνίας: 23850-55150

Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ψηφιακά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Περιεχόμενα ενότητας

- Αναλυτική περιγραφή.
- Λέξεις- κλειδιά.
- Κοινωνιολογία-κοινωνική σκέψη.
- Νεωτερικότητα.
- Το πρόγραμμα του Διαφωτισμού.
- Κουλτούρα & πολιτισμός.
- Η θεωρητική διαμάχη.
- Η προσέγγιση του πολιτισμού στις κοινωνικές επιστήμες.
- Η κουλτούρα στις κοινωνικές επιστήμες.

Αναλυτική περιγραφή στόχων του μαθήματος (1/2)

Οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση:

- Να ερμηνεύουν και να αναλύουν κριτικά το «πολιτισμικό γίγνεσθαι».
- Να έρθουν σε επαφή με τον τρόπο που η κοινωνιολογική ανάλυση ερμηνεύει το νεωτερικό πολιτισμό.
- Να προβληματιστούν πάνω στα μεγάλα θεωρητικά και ιδεολογικά ζητήματα της κοινωνικής και πολιτικής σκέψης.
- Να αναπτύξουν την κριτική διάσταση στην προσέγγιση των πολιτιστικών θεσμών, μηχανισμών και διαδικασιών.

Αναλυτική περιγραφή στόχων του μαθήματος (2/2)

- Να εξοικειωθούν με τα εργαλεία της κοινωνιολογικής ανάλυσης.
- Να αναπτύξουν μια κριτική και ταυτόχρονα ορθολογική γνώση πάνω σε εφαρμοσμένα ζητήματα που αφορούν νευραλγικά θέματα όπως η κουλτούρα, η αισθητική, η πολιτισμική και κοινωνική συνείδηση.
- Να έρθουν σε επαφή με τα μεγάλα θεωρητικά και ιδεολογικά ρεύματα της νεωτερικότητας, με έμφαση στο πλαίσιο της κριτικής θεωρίας.

Λέξεις – κλειδιά, Βασικοί όροι

- Κοινωνιολογία.
 - Νεωτερικότητα.
 - Παγκοσμιοποίηση.
 - Πολιτισμός.
 - Κουλτούρα.
 - Γνώση.
 - Εξουσία.
 - Κυρίαρχη ιδεολογία.
- Μαζική κουλτούρα.
 - Ταξική συνείδηση.
 - Επαναστατικό υποκείμενο.
 - Αλλοτρίωση.
 - Χειραφέτηση.
 - Αισθητική.
 - Πολιτιστικές βιομηχανίες.
 - Μαζική κουλτούρα.
 - Κιτς.

Η προσέγγιση του πολιτισμού από τις κοινωνικές επιστήμες

- Εθνολογία & κοινωνική Ανθρωπολογία οι κύριοι δότες από πλευράς πρακτικών ερευνών: μελέτη φυλών-εθίμων-δοξασιών-παραδόσεων κλπ).
- Κοινωνιολογία: «θεωρητική» αιμοδοσία στη μελέτη του πολιτισμού.

Η εθνολογική θεώρηση

- Edward Burnett Tylor.
- Franz Boas.
- Karl Lambrecht.

Edward Burnett Tylor (1/2)

- Έσπασε την παράδοση του ευρω-κεντρισμού :
- «Ο πολιτισμός αποτελεί έκφραση του συνόλου της ζωής του ανθρώπου το οποίο περιλαμβάνει:
 - τις γνώσεις,
 - τις πίστεις,
 - την τέχνη,
 - την αισθητική,
 - την ηθική,
 - το δίκαιο,
 - τα έθιμα και όλες τις συνήθειες που απέκτησε ο άνθρωπος ως μέλος της κοινωνίας» (Ο πρωτόγονος Πολιτισμός :1871).

Edward Burnett Tylor (2/2)

- Ο πολιτισμός είναι επίκτητος.
- Περιλαμβάνει όλα τα στοιχεία της ύπαρξης (από τα πιο απλά στοιχεία της καθημερινής ζωής έως τα στοιχεία της υψηλής κουλτούρας).
- Οι διαφορές που εντοπίζονται είναι διαφορές σταδίου εξέλιξης και όχι θεμελιακές διαφορές υφής.

Franz Boas (1/2)

- Οι όποιες διαφορές μεταξύ ομάδων είναι πολιτισμικής και όχι φυλετικής (βιολογικής) τάξης.
- Το περιβάλλον επηρεάζει καθοριστικά ακόμα και μορφολογικά χαρακτηριστικά των ανθρώπων (έρευνες με κρανιομετρήσεις μεταναστών στις Η.Π.Α).

Franz Boas (2/2)

- Σε αντίθεση με τον Tylor:
 - Αντέκρουσε τη θεωρία ότι υπάρχει μία μονογραμμική εξελικτική πορεία του ανθρώπινου πολιτισμού (σύμφωνα με την «περιοδολόγηση» του Tylor και την άποψη περί πανανθρώπινων σταδίων εξέλιξης του πολιτισμού).
 - «Κάθε πολιτισμός αποτελεί μια μοναδική ενότητα και ολότητα» και δεν εντάσσεται απαραίτητα σε ένα στάδιο.
 - Θεμελίωσε την «έρευνα πεδίου» και την επιτόπια συμμετοχική παρατήρηση: ινδιάνικες φυλές της Β. Αμερικής και της Β. Κολομβίας.
 - Μελέτη του αυθόρμητου λόγου και διάλογου.
 - Εμπειρική αποτύπωση- καταγραφή της εμπειρίας.

Karl Lambrecht

- Διάκριση Γενικής Ιστορίας από την Ιστορία του Πολιτισμού.
- Εισάγει την έννοια της «λαϊκής Ψυχής» ως πρωταρχικού, ιδιόμορφου και πολιτιστικού χαρακτηριστικού κάθε λαού.
- Άσκησε τεράστια επιρροή.
- Δέχτηκε τεράστιες επιθέσεις.

Οι ανθρωπολογικές προσεγγίσεις

- Marcel Mauss.
- Malinowski.

Marcel Mauss

- Κάθε πολιτισμός είναι ενιαίο σύστημα.
- Ενιαίο όλο, το οποίο συντίθεται μέσα από συνδεόμενες λειτουργίες και επιμέρους στοιχεία.
- Οργανική ενότητα των μερών που απαρτίζουν το όλο.
- «Το Δώρο»: η θεωρητική του συμβολή του για την ανταλλαγή δώρων, με στόχο την κατανόηση των θρησκευτικών, πολιτισμικών, μυθολογικών κ.α. πλευρών.
- Της προσφοράς, της απολαβής και της εκπλήρωσης στο πλαίσιο διαφορετικών πολιτισμών.

Malinowski

- Μελέτη της ανθρώπινης φύσης.
- Η ισορροπία ενός συστήματος (λειτουργισμός) (φονξιοναλισμός), «όλα τα επί μέρους στοιχεία μιας κοινωνίας διαπλέκονται για σχηματίζοντας ένα ισορροπημένο σύστημα».
- Έδωσε έμφαση στη μελέτη:, θεσμών, θρησκευτικών δοξασιών, τελετουργιών, εθίμων, σεξουαλικών ταμπού.
- Ενδυνάμωσε την πολιτισμική θεωρία και ουσιαστικά την ενέταξε στο πεδίο της ψυχολογίας.
- Είδε τον πολιτισμό ως σύστημα συλλογικών διαδικασιών (εθίμων, θεσμών κλπ) δίνοντας έμφαση στον οργανικό και λειτουργικό σκέλος του.

Τέλος Ενότητας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Σημείωμα Αναφοράς

- Copyright Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Φωτόπουλος Νίκος. «Κοινωνιολογία του Πολιτισμού». Έκδοση: 1.0. Φλώρινα 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <https://eclass.uowm.gr/courses/NURED269/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Όχι Παράγωγα Έργα Μη Εμπορική Χρήση 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

Ως Μη Εμπορική ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

